

Modul 3: Schizofrénia

<https://depositphotos.com/stock-photos/schizophrenia.html?filter=all&qview=7812091>

Popis choroby

Schizofrénia je jednou z **psychotických porúch**.

Psychotické poruchy sú duševné poruchy charakteristické problémami s rozlišovaním medzi tým čo je a čo nie je reálne.

Človek môže mať rôzne vnemy, pocity alebo myšlienky, ktoré skresľujú jeho pohľad na to, čo sa deje okolo neho alebo v ňom. To môže spôsobiť problémy v regulácii emócií, vo vzťahoch s druhými ľuďmi a v bežnom fungovaní.

Faktory, ktoré hrajú úlohu pri výskyte schizofrénie

- prítomnosť určitých génov,
  - Traumatický zážitok, najmä v najskoršom období života,
  - a poškodenie mozgu v ktoromkoľvek období života.
- Zrejme ju zapríčiňuje vzájomné pôsobenie rozličných biologických, psychologických a sociálnych faktorov. To spôsobuje narušenie fungovania **neurotransmitterov****.

Popis choroby (pokračovanie)

- Schizofrénia sa môže **vyvinúť náhle alebo postupne***.
- Najčastejšie sa objavuje vo veku medzi 15. až 25. rokom života. Vyskytuje sa približne v 1% populácie na celom svete.
- Medzi rizikové faktory patria: nižší socioekonomický status, nižšie vzdelanie, schizofrénia v rodinnej histórii, stresové situácie ako napr. strata blízkej osoby, násilie v rodine alebo v prostredí, v ktorom človek žije.
- Konzumácia psychoaktívnych látok môže tiež vyvolať psychotickú epizódu.
- Najúčinnnejšie bývajú liečby, ktoré zahŕňajú ako **biologické****, tak aj **psychosociálne metódy*****.

Schizofrénia – správanie a symptómy

- **Pozitívne symptómy**

- Halucinácie
- Bludy
- Zmätené myslenie alebo dezorganizovaná reč
- Pohybové poruchy

- **Negatívne symptómy**

- Nerozhodnosť
- Problémy s interpretáciou pocitov alebo motívov druhých
- Samovražedné myšlienky
- Strata záujmu o veci alebo aktivity
- Problémy s emóciami
- Odcudzenie sa ostatným

Aké správanie očakávať

- U pacientov so schizofréniou môžeme očakávať, že budú občas alebo dokonca väčšinou **vo svojom vlastnom svete**, bez toho aby mali potrebu komunikovať s okolím.
- Sociálna izolácia** je jednou z hlavných charakteristík tohto ochorenia.
- Často býva **náročné motivovať ich** k jednoduchým aktivitám, ako napríklad k dodržiavaniu hygienických návykov.
- Niektorí pacienti **nie sú ochotní brať lieky** alebo hlásiť sa u psychiatra. Často majú pocit, že lieky nepotrebujú.
- Často bývajú **skúpi na verbálne prejavy**, a prejavy emócií môžu byť opakom toho, na čo ste u nich zvyknutí alebo toho, čo by bolo v danej situácii vhodné.
- Môžu sa u nich vyskytnúť **nezvyčajné stravovacie návyky**.

Aké správanie očakávať (pokračovanie)

Je nanajvýš dôležité rozoznať **skoré príznaky*** opakovanej psychotickej epizódy

- Je možné ju rozoznať podľa toho, že niekto **počuje hlasy alebo má vizuálne halucinácie**.
- Často býva narušený **spánkový cyklus** a zvyčajne sa pred opakovanou psychotickou epizódou ako prvé vyskytnú práve poruchy spánku
- Niekedy môže človek začať prejavovať **samovražedné sklony**.
- Mnohí jednotlivci, ktorí schizofréniou trpia, **sa spoliehajú na emocionálnu a praktickú pomoc členov rodiny**, aby dokázali svoju poruchu prekonať a pokračovať vo vlastnom živote.

Obavy zo schizofrénie

O schizofrénii existuje množstvo predsudkov.

Schizofrénia je veľmi zriedkavá porucha. Nie je to celkom pravda, až 1% populácie trpí schizofrénom.

Ľuďom so schizofrénom sa nedá pomôcť. V skutočnosti môže 60% pacientov so schizofrénom viesť produktívny život s dobrou kvalitou, ak im je poskytnutá adekvátna liečba.

Schizofrenický pacient je nezodpovedný, je ako dieťa. Tento postoj je základom presvedčenia, že o všetko by sa mal starať niekto iný ako pacient sám. V skutočnosti existuje vždy aspoň časť činností, o ktoré sa môže postarať pacient sám, dokonca aj počas aktuálnej psychotickej epizódy.

Ľudia so schizofrénom sú nebezpeční. Faktom je, že bludy a halucinácie môžu niekedy viesť k násilnému správaniu, ale väčšina schizofrenických pacientov nie je násilnejšia ako obyčajní ľudia. Naopak, sami môžu byť obeťou násilia alebo týrania.

Obavy (pokračovanie)

Vplyv schizofrénie na jednotlivca

Schizofrénia **zmení každú oblasť pacientovho života.**

Aj keď symptómy začnú ustupovať, okolie sa na pacienta pozerá cez prizmu jeho choroby, čo predstavuje dodatočnú záťaž pre jeho už aj tak zníženú sociálnu kapacitu.

Pacient musí neprerušene užívať lieky, na čo často nevidí žiaden dôvod a ktoré často mávajú nepríjemné vedľajšie účinky.

Navyše môže mať človek so schizofróniou aj ďalšie mentálne problémy, ako sú depresia, úzkosť alebo zneužívanie návykových látok, predovšetkým fajčenie.

U schizofrenických pacientov býva často narušené aj fyzické zdravie.

Ide o mentálnu poruchu, ktorá má **najsilnejší potenciál človeka stigamtizovať.**

Obavy (pokračovanie)

Vplyv schizofrénie na rodinu

Keď člen rodiny začne trpieť schizofróniou, má to **významný dopad na celú rodinu**.

Členovia rodiny môžu z rôznych príčin prežívať **pocity viny**, zato že nie sú dosť dobrým rodičom / partnerom alebo nedokážu znášať symptómy ochorenia.

Nekončiaca starostlivosť o pravidelné užívanie liekov a návštevy skupinovej terapie sa často stávajú dennou rutinou pre toho, kto sa o pacienta stará.

Osoba poskytujúca starostlivosť niekedy musí **prebrať všetku zodpovednosť za pacienta** a robiť všetky rozhodnutia zaňho.

V **prípade, že sa symptómy vyskytnú nanovo**, musí opatrovatel' niekedy presvedčať pacienta, aby navštívil psychiatra, išiel do nemocnice alebo musí sám spraviť niektoré náročné kroky, ako napríklad kontaktovať príslušné služby, všeobecného lekára alebo políciu, bez súhlasu chorej osoby.

Chcete sa dozvedieť viac?

Naše interaktívne materiály vám poskytnú informácie o

- obavách, ktoré môžete mať ako opatrovatelia
- tom, čo sa dá robiť
- užitočných tipoch, ako zvládať nároky domácej starostlivosti
- tom, ako sa vyhnúť stresu a vyhoreniu
- tom, ako pracovať s emóciami
- akceptovaní poruchy
- a ešte viac!

Nájdete aj úlohy a aktivity pre VÁS a pre tých, o ktorých sa staráte.

**Ďalšie materiály budú
dostupné v lete 2020!**